

KULTURMILJÖ
HALLAND

LAHOLSM MISSIONSHUS

Omläggning av plåttak

Britt-Marie Lennartsson

RAPPORT ÖVER RENOVERING

Laholms missionshus, Falken 26, Laholms stad och kommun

2016:26

OMSLAGSBILD 2016-44-31 Laholms missionshus vid Ryssgatan
FOTO Britt-Marie Lennartsson, Kulturmiljö Halland
TEXT Britt-Marie Lennartsson
DIARIENUMMER 2015-356, 2016-243

Laholms missionshus ligger inne i Laholms stad.

Inledning

L ä g e

Laholms missionshus ligger vid Ryssgatan i Laholms stad. Ryssgatan är en av de viktiga infartsvägarna till innerstaden. Miljön hör till de äldsta och mest centrala kvarteren av Laholm vilka är av Riksintresse för kulturmiljövården, enligt Miljöbalken. Bebyggelsen är småskalig och låg och ligger i liv med gatulinjen. Missionshuset är dock en fristående byggnad till skillnad från den mer sammanhängande något äldre bebyggelsen i staden. Till kyrkobyggnaden hör en tomt med uthus in mot kvarteret.

Beslut och handlingar

Länsstyrelsen fattade beslut, länsstyrelsens d nr 434-7146-15, att med stöd av 1 och 2 §§ förordning om bidrag för förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (2010:1121) lämna bidrag för omläggning av plåttak, nya stuprör samt målning av plåttaket. I beslutet fanns villkor om att arbetet ska ske under medverkan av antikvarisk expert. Den antikvariske experten ska kontinuerligt hålla länsstyrelsens underrättad om arbetet och eventuella avvikelser.

Antikvarisk medverkan och rapport

Den antikvariska kontrollen och föreliggande rapport har utförts av bebyggelseantikvarie Britt-Marie Lennartsson, som även ansvarat för föreliggande rapport. Syftet med rapporten är att redovisa den antikvariska medverkan och dokumentationen av renoveringsarbetena. Dokumentationen består förutom en beskrivning av åtgärderna även av fotografier tagna före, under och efter renoveringen. Arkivmaterialet förvaras hos Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, d nr 2016-243 samt 2015-356.

Genomförande

Renoveringen har utförts under hösten 2016 och slutbesiktigades den 28 oktober 2016. Byggarbeten har utförts av Erlandssons Bygg AB. Plåtarbeten har utförts av Nya Plåt i Halmstad AB. Måleri har utförts av Sandå.

Historik och beskrivning

Laholms missionshus byggdes ca 1910 och är ritat av arkitekt O C Steen. Det är en av få frikyrkobyggnader i Laholms kommun och är synnerligen väl bevarad sedan byggnadstiden. Huset är placerat i den högsta bevarandeklassen, A, i inventeringen för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Missionshuset ligger även inom riksintresse för kulturmiljövården enligt Miljöbalken, Laholms innerstad.

Det kulturhistoriska värdet ligger i den välbevarade och fint utformade tegelarkitekturen med bl.a. karakteristiska spetsbågiga fönster som är typiska för tidiga frikyrkobyggnader. Ett värde är också byggnadens historia och långa kontinuitet som missionshus. Byggnaden bidrar även till karaktären inom riksintresset då den ligger intill en av de äldre viktiga infartsgatorna till staden.

Skadebild

Plåttaket var till stora delar från 1910-talet, även om vissa partier bytts under årens lopp. På grund av det slitage som uppstått genom plåttakets ålder fanns behov av en total omläggning. När plåttaket revs ned uppdagades stora rötskador på trätaget under plåten, framför allt i delar mot gården, vilka inte bytts tidigare. Runt takkuporna fanns stora skador. Det visade det sig även att två skorstenar murade i tegel också var i dåligt skick då fogarna knappt höll samman stenarna längre. Skorstenarna bedöms som relativt sentida, men har sannolikt ersatt äldre föregångare.

Utförda åtgärder

Det befintliga plåttaket revs ned. Där rötskador uppstått byttes råsponten i undertaket. Träet var tämligen friskt i takfallet mot Ryssgatan. Däremot fick större delen bytas på takfallet på vinkelbyggnaden mot gården. Stora skador fanns här i anslutning till de båda takkuporna. Sponten kläddes sedan med papp.

Ny täckning med falsad slät plåt utfördes. Plåten utfördes på samma sätt som tidigare. En sk kulturplåt användes - en varmförzinkad stålplåt behandlad med en polyesterbaserad primer. Valet av plåt gjordes för att målningen skulle kunna utföras direkt, från byggnadsställningarna för att underlätta för församlingen, som är en tämligen liten ideell förening, med begränsade möjligheter och ekonomi att utföra större arbeten på byggnaden. Målning av takplåten har skett med Pentur Primer som grund och därpå linoljefärg Pentur Kultur, kulören Engelsk röd.

Vattenavrinning sker enligt tidigare utförande via ståndrännor. Dock har byggnaden nu försetts med nya stuprännor med tidsenliga skarpa knäckar.

När plåten togs bort upptäcktes att de två skorstenarna på gårdshuset var i dåligt skick. Fogarna höll knappast samman tegelstenarna längre. Skorstenarna var relativt sentida murade i modernt maskinslaget tegel i en rak modell utan utkragning eller annan dekor. De är dock ett viktigt inslag i byggnadens karaktär

varför de ändå behölls. Skorstenarna togs ned till fast mur, och täcktes sedan in med plåt, enligt tidigare utseende, dock något lägre. Det bedömdes inte relevant att återskapa murade skorstenar av äldre modell typisk för det tidiga 1900-talet, då de saknade funktion.

Ännu ej avslutade arbeten

Målningen fick avbrytas p g a höstvädret då målning med linolja kräver varmare och torrare klimat. Ännu återstår målning av takfallet på gårdshuset. Detta arbete avses färdigställas våren 2017. Målning av stuprännor kommer att utföras om några år, minst två år, då den galvade plåten har oxiderat.

Uppsättning avnockräcke återstår också. Nockräcke är en säkerhetsåtgärd för arbete på tak. Tanken är att räcket ska placeras strax nedanförnocken på gårdssidan för att inte bli allt för iögonenfallande.

Fotonummer

Digitala fotofiler till fotodokumentationen utförd vid den antikvariska medverkan av omtäckning av plåttak på Laholms missionshus förvaras hos Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3 i Halmstad, fil nr 2016-44. Fotografierna är tagna av Britt-Marie Lennartsson.

I rapporten finns även några foton på takskador tagna under arbetets gång av Magnus Nord, Erlandssons Bygg AB.

Fotodokumentation

Foton tagna före restaureringen

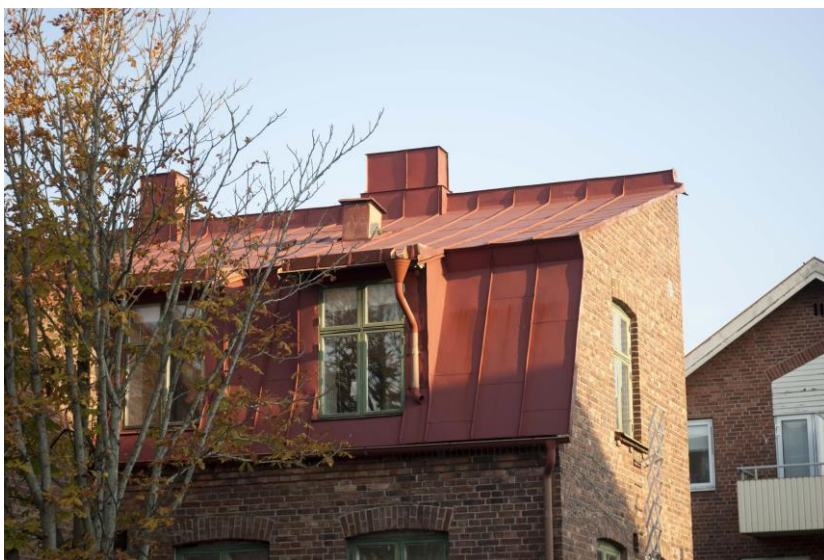
Laholms missionshus vid Ryssgatan.

Den norra gaveln utgörs av en brandvägg där två skorstenar bryter taklinjen.

Missionshuset är byggt i vinkel med ett gårdshus med brutet sadeltak.

På gårdshuset finns två takkupor.

Färgen flagnade från taket, men i övrigt var det svårt att med blotta ögat se att taket var dåligt.

Skorstenarna samt en ventilhuv på takfallet på gårdshuset.

Foton tagna under restaureringen

Skorstenarna visade sig vara i mycket dåligt skick då fogarna knappt höll samman tegelstenarna. Foto: Magnus Nord, Erlandssons bygg AB.

Skorstenarna togs ned till fast mur.

En stor del av råsponen fick bytas på takfallet på gårdshuset. Foto: Magnus Nord, Erlandssons Bygg AB.

Takfönstret i gjutjärn togs ned och renoverades. Fönstren i takkuporna behölls, men en del material runt kuporna fick bytas och förstärkas.

Taket lades på samma sätt som tidigare, falsad slätplåt, men med en förprimad plåt.

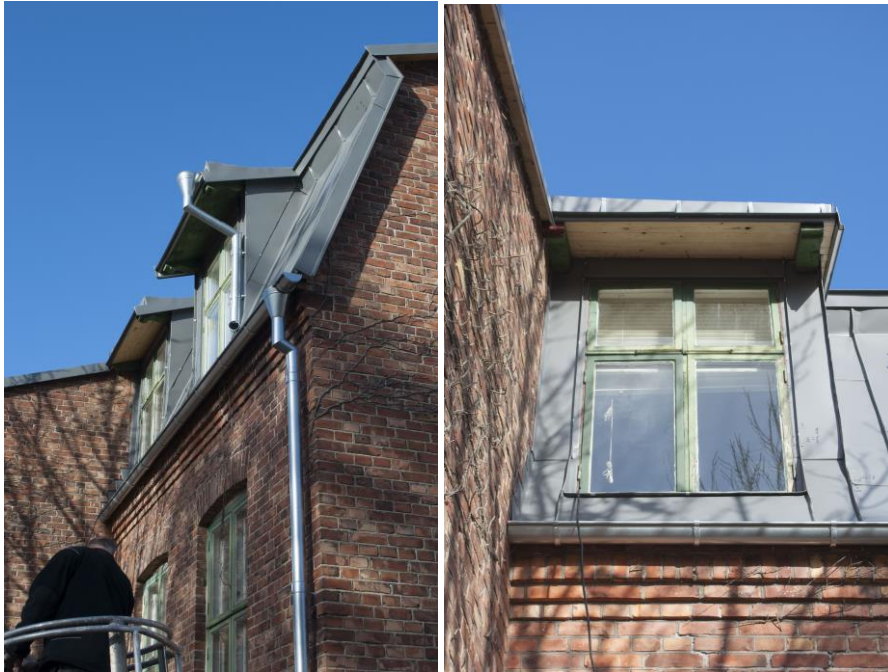
Foton tagna efter restaureringen

Missionshuset sett från Ryssgatan. Takfallet mot gården är målat och färdigt.

Målningen på gårdshuset fick avbrytas p g a vädret men kommer färdigställas våren 2017.

En stor del av råsponten fick bytas på gårdshuset, vilket syns på undertaket på ena takkupan.

Skorstenarna har åter klätts in i plåt, då de var av sentida modell, saknar funktion. Det lilla takfönstret är återplacerat på sin plats.

Brandgaveln har fått behålla sin silhuett trots att skorstenarna idag saknar funktion.

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035:19 26 00
Fax:035-19 26 26 | E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se